

Jóárt Borbála Gyöngyi

Vókó György „Büntetés-végrehajtási jog” című könyvéről

A büntetés-végrehajtási jog iránt érdeklődő olvasók örömeire Vókó György *Büntetés-végrehajtási jog* című könyve immáron 3. kiadásban jelent meg a Dialóg Campus Kiadó gondozásában 2008-ban. A kiadvány elsősorban a jogi szakvizsga előtt állóknak szól, olyanoknak, akik egyszer már elsajátították a büntetés-végrehajtási jogot, így a segédkönyv az elméleti tudásra alapozva a gyakorlati követelményekre helyezi a hangsúlyt.

A könyv szerzője – Vókó György professzor, az állam- és jogtudomány kandidátusa, egyetemi tanár, a Legfőbb Ügyészség osztályvezető ügyésze – közel húsz éve oktatja a büntetés-végrehajtási jogot (előadásain zsűfólaság megtelnek az egyetemi előadótermek), az e területen végzett tudományos tevékenységéért több szakmai elismerésben, díjban részesült.

A büntetés-végrehajtási jog, a jog egyéb ágaihoz hasonlóan nagy változáson ment keresztül az elmúlt évtizedek folyamán. Ennek megfelelően a szerző is már több alkalommal foglalta össze a büntetés-végrehajtási jogról szóló tudnivalókat. A *Büntetés-végrehajtási jog* című könyvének legelső változata még 1996-ban jelent meg Pécssett – egyetemi jegyzetként – a Janus Pannonius Tudományegyetem. Állam- és Jogtudományi Karának kiadásában. E mű anyaga képezte a Dialóg Campus Kiadó *Jogi szakvizsga segédkönyvek* sorozatában első alkalommal 2002-ben megjelent – hasonló című – mű alapjait. Vókó György egy másik munkája, *A magyar büntetés-végrehajtási jog* című, több egyetemen használt tankönyv, amely szintén több kiadásban jelent meg (1999-ben, 2001-ben, 2004-ben és legutóbb 2006-ban), ugyanúgy a szóban forgó segédkönyv alapjául szolgált.

Jelen kötet anyaga tartalmazza az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium által közzétett Jogi Szakvizsga Követelményeket a megfelelő témák keretei közé illesztve, ott feldolgozva. A segédkönyv az említett két tankönyv, a hatályos jogi szabályozás és a bírói gyakorlat figyelembevételével készült.

A Bevezetésben a szerző rövid összefoglalót ad a büntetés-végrehajtási jog fogalmáról, társadalmi szerepéről, feladatáról, az emberi és állampolgári jogokkal való kapcsolatáról. Ezt követően tíz nagy fejezetben tárgyalja a jogterület témaköreit.

Az első fejezetben áttekintést kapunk a büntetés-végrehajtási jogot meghatározó alapvető rendelkezésekről, a büntetés-végrehajtási jog alapelveiről és a büntetés-végrehajtási rendszerről. A büntetés-végrehajtási jog tükrözi azt a felismerést is, hogy a bűnözés elleni küzdelem nem lehet csak az állam, illetve a bűnüldöző szervek feladata. Tehát több rendelkezés kifejezetten számol a társadalmi szervezetek közreműködésével és az állampolgárok segítségével.

A könyv második fejezete a büntetés-végrehajtást övező jogállami biztosítékrendszerrel mutatja be, azokat a garanciákat, amelyek az elítélt számára biztosítottak, így például a bíróhoz fordulás jogát. A szerző e helyütt ismerteti a büntetés különböző fokozatait (a legenyhébb közérdekű munkától a fegyházig), továbbá a pártfogói felügyelet, a kiutasítás stb. feltételeit is.

A harmadik fejezetben a szerző részletesen foglalkozik a szabadságvesztés-büntetés céljával, feladatával, teljesítésének biztosítékaival, tartalmával és tartamával.

A negyedik fejezet a szabadságvesztés végrehajtásának rendjéről szól. Kifejtésre kerül – többek között – az elítéltek elhelyezésének, őrzésének, felügyeletének, ellenőrzésének, az elítéltek biztonsági csoportba sorolásának kérdése. Olvashatunk az elítéltek anyagi, illetve egészségügyi ellátásáról, nevelésükről, foglalkoztatásukról, képzésükről, munkáltatásukról. A szabadságvesztés végrehajtását egységes alapelvek szerint határozzák meg, a végrehajtás differenciált módon valósul meg. Az egyes végrehajtási fokozatok és a különféle biztonsági csoportok jellemzői is megismerhetők e műből. E fejezet tárgyalja még az elítéltek jogi helyzetét; bemutatja, hogy állampolgári és intézeti kötelességei mellett milyen jogok illetik meg a szabadságvesztés büntetését töltő elítéltet, milyen jogai módosulnak, illetve szünetelnek a végrehajtás alatt. A fejezet külön alfejezetekben foglalkozik az olyan speciális csoportok helyzetével, mint a fiatalok, a nők, katonák és a nem magyar állampolgárok.

Az ötödik fejezet olyan büntetésformákat tárgyal, amelyek nem járnak szabadságvesztéssel és/vagy kiegészítik azt. Ezek a közérdekű munka, a pénzbüntetés, a közügyektől, foglalkozástól, járművezetéstől való eltiltás, valamint a kitiltás, kiutasítás és a vagyonek kobzása.

A hatodik fejezet témái azok a büntetőjogi intézkedések, szankciók, amelyeket a szabadságvesztés mellett, vagy helyett alkalmaznak, és amelyek célja a felelősségre vonás hatálya alatt álló személy gyógyítása, nevelése, társadalomba való visszairányítása – mind az egyén, mind a közösség érdekében. Külön alfejezetek tárgyalják a megrovás, próbára bocsátás, kényszergyógykezelés, kényszergyógyítás, elkobzás foganatosítását, a pártfogó felügyelet, a javítóintézeti nevelés végrehajtását, a jogi személyekkel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedéseket, valamint az elítéltek utógondozását.

A hetedik fejezet az ítélelhozatal előtt megvalósuló, a személyes szabadságot érintő büntető eljárásjogi intézkedéseket taglalja: az őrizetbe vételt, az előzetes letartóztatást, a házi őrizetet, az ideiglenes kényszergyógykezelést, valamint a bizonyítási eszközök köréből a szintén szabadságkorlátozással járó elmeállapot megfigyelését.

A nyolcadik fejezet a járulékos büntetés-végrehajtási feladatokkal foglalkozik: a vagyoni jellegű igazságügyi követeléssel, a bűnügyi és a büntetés-végrehajtási nyilvántartással, a büntető felelősségre vonáson kívül eső jogkorlátozások végrehajtásával, az elzárással, az idegenrendészeti őrizettel, a külföldiek őrzött helyen tartózkodásával.

A segédkönyv gyakorlati hasznát növeli a következő, kilencedik fejezet, amelyben az olvasó iratmintákon keresztül ismeri meg fiktív jogeset-megoldások különböző állomásait, mint például az előterjesztést, fellebbezést, végzést.

A tizedik fejezet a jogi szakvizsga követelményeket ismerteti.

A Függelékben tíz olyan, a szabálysértéssel kapcsolatos témakör tételes kidolgozása kapott helyett, amelyek noha nem ehhez a jogághoz tartoznak, a Jogi Szakvizsga Bizottságának Titkársága technikai okok miatt mégis e szakvizsga-modulhoz sorolta őket.

A könyv kiemelkedő használati értékét alapvetően meghatározza, hogy a szerző nagy figyelmet szentelt annak, hogy az egyes fejezetekben a jogi szabályozáson túl számos gyakorlati kérdést is megtárgyaljon. Ennek azért is nagy a jelentősége, hiszen a szakvizsga során a cenzorok a Szakvizsga Bizottság ismertetőjében szereplő orientáló témákon túlterjedő kérdéseket is feltehetnek.

Annak ellenére, hogy a mű elsősorban a szakvizsgájukra készülő jogászoknak készült, Vókó György logikusan szerkesztett és közérthető nyelven íródott, jól elsajátítható tudásanyagot tartalmazó könyvét a laikus érdeklődő is nagy haszonnal forgathatja.